

๑๔

เลิ ก ต ร ะ ห นี ่ ต ล อ ด ไ ป (๑)

ธรรมดาว่าการให้ทานนี้เป็นประเพณีของบัณฑิตทั้งหลาย
แต่ปางก่อนอย่างแท้จริง การให้ทานนั้น ไม่ว่าจะเป็นคฤหัสถ์
หรือเป็นบรรพชิตก็ตาม ก็ควรให้ทั้งนั้น

เลิกตระหนี่ตลอดไป (๑)

๓๐๕

ความสุขและความสำเร็จเป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนา มนุษย์ต่างดิ้นรนขวบขวาย เสาะแสวงหาสิ่งที่คิดว่า จะเพิ่มเติม ส่วนที่ขาดหายไปให้เต็มเปี่ยมบริบูรณ์ เมื่อยังไม่ว่า หนทาง แห่งความสุขที่แท้จริงอยู่ที่ตรงไหน จะเข้าถึงได้อย่างไร จึง ทำให้ต้องวนเวียนอยู่กับเรื่องการทำมาหากิน การแสวงหา ความสนุกสนานเพลิดเพลิน เกียรติยศ ชื่อเสียง เงินทอง พระบรมศาสดาทรงค้นพบว่า วิธีการที่จะเข้าถึงความสุขที่ แท้จริงนั้น ต้องเริ่มต้นจากใจที่หยุดนิ่ง เพราะสุขอื่นนอกจากใจ หยุดใจนิ่งนั้นไม่มี ใจที่สงบหยุดนิ่งจะเป็นต้นทางของความสุข และความสำเร็จที่แท้จริง เมื่อนั้นชีวิตของเราย่อมก้าวไปสู่ ความเต็มเปี่ยมบริบูรณ์ คือ การบรรลุมรรคผลนิพพาน ดังนั้น การปฏิบัติธรรมด้วยการฝึกฝนใจให้หยุดนิ่ง ให้สะอาดบริสุทธิ์ ผ่องใส นับเป็นทางมาแห่งความสุขที่แท้จริง และเป็นทางหลุด ทางพ้นจากทุกข์ทั้งมวล

มีธรรมภาษิตใน อรรถกถาอภิตติชาดก ว่า

“ธรรมดาว่าการให้ทานนี้ เป็นประเพณีของบัณฑิต ทั้งหลายแต่ปางก่อนอย่างแท้จริง การให้ทานนั้น ไม่ว่าจะ เป็นคฤหัสถ์ หรือเป็นบรรพชิตก็ตาม ก็ควรให้ทั้งนั้น”

ผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็นเชื้อสายของบัณฑิตนักปราชญ์ คือผู้ที่

เลิกตระหนี่ตลอดไป (๑)

๓๐๖

ฉลาดในการสั่งสมบุญ ที่อุดมไปด้วยการบำเพ็ญทาน รักษาศีล และเจริญภาวนา คุณสมบัติ ๓ ประการนี้ คือ หนทางไปสู่ความสุข ความเจริญรุ่งเรืองของชีวิตทั้งในภพนี้และภพหน้า อีกทั้งยังเป็นเสบียงบุญที่จะนำพาไปสู่สวรรค์ในท่ามกลาง และพระนิพพานในเบื้องปลาย บัณฑิตทั้งหลายต่างตระหนักดีว่า ชีวิตที่ปราศจากการให้ทานนั้น จะไปสู่จุดหมายปลายทางไม่ได้ เหมือนเรือที่น้ำมันหมด ทั้งยังไม่มีใบเรือ ไม่มีหางเสือ ต้องจอดลอยล้าอยู่กลางทะเล ฉันทใด ชีวิตของผู้ที่ไม่ได้ให้ทาน ย่อมเหมือนลอยเคว้งคว้างอยู่ในสังสารวัฏ ฉันทนั้น

ชีวิตของผู้ไม่ให้ทาน ย่อมไม่อาจก้าวสู่บันไดแห่งความสำเร็จ และความเจริญรุ่งเรืองในชีวิต เหมือนนกที่ไม่มีขนปีก ย่อมบินขึ้นสู่ที่สูงไม่ได้ บัณฑิตในกาลก่อนต่างหมั่นแนะนำพร้าสอนลูกหลาน ญาติมิตร พวกพ้องบริวารว่า “อย่าเป็นคนตระหนี่ถี่เหนียว คนตระหนี่ไปเทวโลกไม่ได้ และความตระหนี่ยังเป็นศัตรูที่ขัดขวางหนทางแห่งการสร้างบารมีอีกด้วย”

บุญเป็นบ่อเกิดแห่งความสุขและความสำเร็จในชีวิต ถ้ามีบุญน้อย อุปสรรคก็มาก ถ้ามีบุญมาก อุปสรรคก็น้อย บุญเป็นเรื่องสำคัญสำหรับชีวิตของพวกเราที่ยังต้องเวียนว่ายตายเกิดสร้างบารมีเพื่อไปถึงจุดหมายปลายทาง คือ ที่สุดแห่งทุกข์

เลิกตระหนี่ตลอดไป (๑)

๓๐๓

ที่สุดแห่งธรรม เช่นเดียวกับพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและพระอรหันตเจ้าทั้งหลายที่ได้บรรลุถึงฝั่งแล้ว การให้ทานนับเป็นวงศ์ของบัณฑิต เป็นประเพณีของพระอริยเจ้า ดังเช่นเรื่องที่เกิดขึ้นในอดีต ดังนี้

*ครั้งพระเจ้าพรหมทัตเสวยราชสมบัติอยู่ในกรุงพาราณสี มีเศรษฐีคนหนึ่งชื่อ **อิลลิสะ** มีทรัพย์ ๘๐ โกฏิ เป็นมรดกสืบทอดมาจากบิดามารดา ในอดีต อิลลิสเศรษฐีเคยทำทานกับเนื้อนาบุญไว้ แต่บกพร่องในเรื่องการรักษาศีล ทำให้ประกอบด้วยบุรุษโทษหลายอย่าง เช่น หลั่งค่อม เดินเขยก ตาเหล่ มีตุ่มเกิดบนศีรษะ ไม่เป็นที่ตั้งแห่งศรัทธา ไม่เป็นที่น่าเลื่อมใสแก่ผู้พบเห็น เนื่องจากบุคลิกภาพของท่านเศรษฐีไม่ดีมากนัก จึงทำให้คนทั่วไปไม่รู้ว่าบุคคลท่านนี้คือเศรษฐี ท่านต้องเจ็บใจ และขุ่นเคืองใจบ่อยครั้ง เพราะถูกมหาชนล้อเลียนในรูปร่างที่อัปลักษณ์ของตน

นอกจากนี้ อิลลิสเศรษฐียังเป็นคนตระหนี่ ไม่ยอมให้ทรัพย์สมบัติกับใคร ไม่ยอมบริจาคทานแก่พวกราชกาจกษัตริย์ตลอดจนนักบวชทั้งหลาย นอกจากไม่ให้คนอื่นแล้วยังไม่ยอมบริโภคใช้สอย เพราะกลัวทรัพย์จะหมดไปอีกด้วย ตรงกันข้าม

เลิกตระหนี่ตลอดไป (๑)

๓๐๘

กับมารดาบิดาของท่านเศรษฐี ซึ่งให้ท่านมาโดยตลอด เป็น
ท่านบติมา ๗ ชั่วตระกูล ครั้นอิลลิสได้ตำแหน่งเศรษฐี กลับ
ไม่รักษาประเพณีอันดีงามที่บรรพบุรุษทำไว้ ท่านได้เผาโรงงาน
ขับไล่พวกยาจกที่มาขอทาน เก็บงำทรัพย์ไว้อย่างมิดชิด บ้าน
ของเศรษฐีที่เคยเป็นเหมือนสระโบกขรณี เป็นประโยชน์เพื่อแผ่
ให้กับสรรพสัตว์กลับกลายเป็นเหมือนสถานที่ที่ถูกรากลอยยึดครอง

วันหนึ่ง อิลลิสเศรษฐีไปเข้าเฝ้าพระราชา ซึ่งเป็น
ธรรมเนียมของเศรษฐีในสมัยก่อน ที่จะต้องเข้าเฝ้าพระราชา
วันละ ๒ เวลา ระหว่างเดินทางกลับบ้าน อิลลิสเศรษฐีเห็น
คนบ้านนอกคนหนึ่งนั่งตึ๋มเหล้า และเคี้ยวกินกับแก้มด้วยความ
ความเอร็ดอร่อยอยู่ตามลำพัง เหมือนคนไม่มีความกังวลใจ จึง
นึกอยากลองตึ๋มบ้าง เพื่อจะได้คลายความกลุ้ม ที่แม้ตัวเองเป็น
เศรษฐีแท้ๆ แต่กลับถูกล้อเลียนเป็นประจำ

ครั้นจะจัดพิธีตึ๋มสุราให้โอ้อ่าเหมือนเศรษฐีทั่วไป ก็เกรง
พวกข้าทาสบริวารมาขอตึ๋มด้วย อันจะทำให้ต้องสิ้นเปลือง
ทรัพย์มาก เศรษฐีอดกลั้นความอยากไว้หลายวัน เมื่อทนไม่ไหว
จึงสั่งให้คนรับใช้แอบไปซื้อเหล้ามาขวดหนึ่ง จากนั้น พาคนรับใช้
ออกไปนอกเมือง เดินไปถึงฝั่งแม่น้ำ หลบเข้าไปในพุ่มไม้แห่งหนึ่ง
ให้คนรับใช้วางขวดเหล้าไว้ และสั่งให้ไปนั่งสังเกตการณ์อยู่ไกลๆ

เลิกตระหนี่ตลอดไป (๑)

๓๐๕

ให้คอยระแวงระวังไม่ให้ใครเดินผ่านเข้ามาในบริเวณนั้น จากนั้นตนเริ่มรินเหล้าใส่แก้ว ต้มสุราด้วยความใคร่อยากลอง

ส่วนบิดาของเศรษฐีอิลลิสะนั้น ไปเกิดเป็นท้าวลักก-
เทวราชในเทวโลก เพราะทำทานไว้มาก ตลอดชีวิตของบิดา
เป็นไปเพื่อการสั่งสมบุญล้วนๆ แม้พระพุทธศาสนาจะยังไม่อุบัติขึ้น
แต่ท่านตั้งใจทำความดีทุกรูปแบบ อรุณกิจารงานก็ทำควบคู่ไป
กับงานทางใจ บุญจึงส่งผลให้ไปบังเกิดเป็นจอมเทพในสวรรค์
ชั้นดาวดึงส์ ขณะนั้นท่านดำริว่า บุตรชายผู้มีรูปกายชั่วร้ายขี้เหร่
ของเรา ยังคงให้ทานตามแบบอย่างของบรรพบุรุษอยู่หรือไม่

ครั้นตรวจตราดูด้วยทิพยจักขุพบว่า บุตรชายได้เผา
โรงทานที่พ่อได้สถาปนา นอกจากนี้ยังสั่งให้คนรับใช้ขับไล่พวก
ยาจกที่มาขอทาน ยึดถือทิฐิที่ผิดๆ นอกจากนี้มีรูปกายที่ชั่วร้ายแล้ว
ยังมีจิตใจที่ไม่งดงาม เป็นคนตระหนี่ถี่เหนียวมาก หากท่านไม่
ลงไปดัดนิสัย บุตรชายต้องไปตกนรก เสวยวิบากกรรมที่เป็น
ผลจากความตระหนี่ และผิดศีลจากการดื่มสุราเป็นอาจิณ ด้วย
ความรักในบุตรชาย จึงทรงดำริว่า จะต้องไปทรมานอิลลิสะให้
หันกลับมาบำเพ็ญทาน ประพฤติธรรม เพื่อมุ่งไปสู่หนทาง
สวรรค์ให้ได้

จากนั้น ท้าวลักกะได้เสด็จลงมายังโลกมนุษย์ ทรง

เลิกตระหนี่ตลอดไป (๑)

๓๑๐

เนรมิตอัฐภาพปลอมเป็นเศรษฐีอิลลิสไปเข้าเฝ้าพระราช
พระราชาราชเห็นเศรษฐีมาผิดเวลา จึงตรัสถามว่า “ท่านเศรษฐี
ทำไมวันนี้ ท่านจึงมาผิดเวลาเล่า” “ข้าแต่มหาราชเจ้า ที่บ้าน
ของข้าพระบาทมีทรัพย์ ๘๐ โกฏิ ขอพระองค์ได้โปรดให้ชน
ทรัพย์เข้ามาไว้ในท้องพระคลังด้วยเถิด พระเจ้าข้า”

พระราชาทรงฉงนพระทัย จะทรงรับไว้ หรือจะสั่งการ
ให้ทำอะไรต่อไป อีกทั้งท้าวสักกะในร่างของอิลลิสเศรษฐีผู้
มีความตระหนี่ จะสามารถทรมาณลูกชายให้เป็นผู้ยินดีในการให้
ทานได้หรือไม่ คงต้องมาติดตามกันในตอนต่อไป

สำหรับวันนี้ ให้ทุกคนหมั่นสั่งสมบุญให้เต็มที่ อย่าให้
ความตระหนี่มาครอบงำจิตใจของเราได้ เพราะความตระหนี่
เป็นศัตรูอันร้ายกาจที่คอยกัดขวางทรัพย์สมบัติไม่ให้บังเกิดขึ้น
และยังบั่นทอนความสะดวกสบายในการสร้างบารมีอีกด้วย
ความโลภไม่รู้จักแบ่งปัน ทำให้เกิดความอึดอัดขาดแคลน ความ
อดอยากยากจนที่เกิดขึ้น เพราะความตระหนี่นี้เอง ดังนั้นให้
ทุกคนดำเนินตามวงศ์ของบัณฑิตนักปราชญ์ทั้งหลาย ด้วยการ
สั่งสมบุญให้เต็มที่ เราจะเป็นผู้ที่ถึงพร้อมด้วยรูปสมบัติ ทรัพย์-
สมบัติและคุณสมบัติ มีสมบัติแล้วจะได้ช่วยเหลือตนเอง และ
สงเคราะห์โลกให้ได้รับความร่มเย็นเป็นสุขต่อไป